สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดนครศรีธรรมราช
เลขที่รับ 5915
วันที่ 22 มิ.ย. 66
เวลา

ที่ นศ ๐๐๓๒/ ว ๓๓๔๓

ศาลากลางจังหวัดนครศรีธรรมราช
ถนนราชดำเนิน นศ ๘๐๐๐๐

๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๕

เรื่อง กิจกรรมเฉลิมฉลองครบรอบ ๒๐๐ ปีชาตกาล พระยาศรีสุนทรโวหาร (น้อย อาจารยางกูร) เนื่องในโอกาสได้รับการประกาศยกย่องให้เป็นบุคคลสำคัญของโลก ด้านการศึกษา และวัฒนธรรม

เรียน (หน่วยงานตามบัญชีแนบท้าย)

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. เอกสารประวัติและผลงานพระยาศรีสุนทรโวหารฯ จำนวน ๑ ชุด
๒. แนวทางการจัดพิธีทางศาสนาฯและแบบรายงานฯ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยจังหวัดนครศรีธรรมราชได้รับแจ้งจากจังหวัดฉะเชิงเทราว่า ได้เสนอชื่อพระยาศรีสุนทรโวหาร (น้อย อาจารยางกูร) ต่อองค์การยูเนสโก เพื่อประกาศยกย่องและร่วมเฉลิมฉลอง เนื่องในวาระครบรอบ ๒๐๐ ปีชาตกาล ในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ และในการประชุมสมัยสามัญขององค์การยูเนสโก ครั้งที่ ๔๑ ได้มีมติประกาศยกย่องพระยาศรีสุนทรโวหาร (น้อย อาจารยางกูร) เป็นบุคคลสำคัญของโลก ด้านการศึกษาและวัฒนธรรม และร่วมเฉลิมฉลองในวาระครบรอบที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ดังกล่าว พร้อมทั้งกำหนดให้มีการรายงานผลการจัดกิจกรรมเฉลิมฉลองหลังได้รับการประกาศยกย่องเป็นบุคคลสำคัญของโลก ตามที่เสนอไว้ต่อองค์กรยูเนสโกด้วย

ในการนี้ จังหวัดนครศรีธรรมราชจึงขอความอนุเคราะห์ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ประวัติและผลงานของพระยาศรีสุนทรโวหาร(น้อย อาจารยางกูร) ให้เจ้าหน้าที่ พนักงาน รวมไปถึงเด็ก เยาวชน และประชาชนได้ทราบโดยทั่วกัน

จึงเรียนมาเพื่อทราบและดำเนินการ

ขอแสดงความนับถือ

(นางเรืองอุไร บุญช่วยชูพันธุ์)
รองผู้ว่าราชการจังหวัด ปฏิบัติราชการแทน
ผู้ว่าราชการจังหวัดนครศรีธรรมราช

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด
โทร. ๐ ๗๕ ๓๑ ๐๐๕๗
โทรสาร ๐ ๗๕๓๔ ๗๘๑๑

บัญชีแนบท้ายหนังสือจังหวัดนครศรีธรรมราช ที่ นศ ๐๐๓๒/ว ๓๓๔๓ ลงวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๕

๑. หัวหน้าส่วนราชการส่วนกลาง
๒. หัวหน้าส่วนราชการส่วนภูมิภาค
๓. หัวหน้าหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ
๔. นายอำเภอทุกอำเภอ
๕. นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช
๖. นายกเทศมนตรีนครนครศรีธรรมราช
๗. ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่ง
๘. ผู้บริหารองค์กรภาคเอกชนทุกแห่ง

ประวัติพระยาศรีสุนทรโวหาร ญาณปรีชามาตย์ บรมนารถนิตยภักดี พิริยพาหะ (น้อย อาจารยางกูร)

ค.ศ. ๑๘๒๒ (พ.ศ. ๒๓๖๕) พระยาศรีสุนทรโวหาร เดิมชื่อน้อย เกิดเมื่อวันศุกร์ที่ ๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๓๖๕ ที่บ้านคลองโสธร อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นบุตรของนายทองดี นางบัว เมื่ออายุ ๖ - ๗ ปี เริ่มเรียนหนังสือไทยกับพระพี่ชายคนโตซึ่งจำพรรษาที่วัดโสธร เมื่ออายุ ๑๓ ปี ไปอยู่กับสามเณรทัด (น้าชาย) ที่วัดสเกษ (วัดสระเกศราชวรมหาวิหาร)

ค.ศ. ๑๘๓๖ (พ.ศ. ๒๓๗๙) บรรพชาเป็นสามเณรเมื่ออายุ ๑๔ ปี

ค.ศ. ๑๘๔๓ (พ.ศ. ๒๓๘๖) เมื่ออายุ ๒๑ ปี อุปสมบทและสอบได้เปรียญธรรม ๕ ประโยค ขณะ เมื่อบวชได้ ๓ พรรษา พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้บูรณะปฏิสังขรณ์วัดทั้งพระอารามและสร้างภูเขาทอง ปัจจุบันยังมีกุฏิมหาน้อยซึ่งทางวัดได้อนุรักษ์ไว้ ต่อมาเมื่อบวชได้ ๖ พรรษา สอบได้เปรียญธรรม ๗ ประโยค

ค.ศ. ๑๘๕๒ (พ.ศ. ๒๓๙๕) พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงแต่งตั้งเป็นพระราชาคณะ (ชั้นสามัญ) ที่พระประสิทธิสุตคุณ

ค.ศ. ๑๘๕๓ (พ.ศ. ๒๓๙๖) ลาสิกขาถวายตัวเป็นมหาดเล็กหลวงเวรศักดิ์ในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

ค.ศ. ๑๘๕๔ (พ.ศ. ๒๓๙๗) เป็นขุนประสิทธิอักษรสาตร ผู้ช่วยเจ้ากรมพระอาลักษณ์ และว่าที่เจ้ากรมอักษรพิมพการ ได้ตามเสด็จเมื่อครั้งเสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรการเกิดสุริยุปราคา ดังที่ทรงคำนวณเวลาและสถานที่ไว้ล่วงหน้าที่ตำบลหว้ากอ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ต่อมาในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้เลื่อนเป็นขุนสารประเสริฐ

ค.ศ. ๑๘๖๙ (พ.ศ. ๒๔๑๒) เป็นผู้ขนานนามช้างเผือกและนิพนธ์ฉันท์กล่อมช้างพระเสวตรวรวรรณ ช้างแรกที่เข้าสู่พระบารมี และอีกทุกช้างในขณะท่านมีชีวิตอยู่ ๑๐ ช้าง ด้วยฉันท์ ๘ บท

ค.ศ. ๑๘๖๙ (พ.ศ. ๒๔๑๒) นิพนธ์แบบเรียนภาษาไทย คือ มูลบทบรรพกิจ วาหนิติ์นิกร อักษรประโยค สังโยคพิธาน พิศาลการันต์

ค.ศ. ๑๘๗๐ (พ.ศ. ๒๔๑๓) เป็นหลวงสารประเสริฐ เป็นครูสอนหนังสือไทยที่กรมทหารมหาดเล็ก

ค.ศ. ๑๘๗๑ (พ.ศ. ๒๔๑๔) เป็นอาจารย์ใหญ่คนแรกของโรงเรียนหลวงและเป็นครูสอนหนังสือไทย

ค.ศ ๑๘๗๓ (พ.ศ. ๒๔๑๖) นิพนธ์หนังสือไวพจน์พิจารณ์ และได้รวมเป็นชุดแบบเรียนหลวง ๖ เล่ม คือ มูลบทบรรพกิจ วาหนิติ์นิกร อักษรประโยค สังโยคพิธาน ไวพจน์พิจารณ์ พิศาลการันต์ และหนังสืออื่นอีกหลายเล่ม

ค.ศ. ๑๘๗๕ (พ.ศ. ๒๔๑๘) เป็น “พระศรีสุนทรโวหาร” เจ้ากรมพระอาลักษณ์

ค.ศ. ๑๘๗๙ (พ.ศ. ๒๔๒๒) เป็นกรรมการ ๑ ใน ๘ คน ควบคุมจัดการโรงเรียนสอนภาษาอังกฤษ "โรงเรียนนันทอุทยาน" และเป็นแม่กองตรวจโคลงและร่วมแต่งโคลงรามเกียรติ์เพื่อจารึกบนแผ่นศิลาติดที่เสาระเบียงรอบพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม เพื่อการฉลองพระนครครบรอบ ๑๐๐ ปี ในปี พ.ศ. ๒๔๒๕

ค.ศ. ๑๘๘๒ (พ.ศ. ๒๔๒๕) นิพนธ์หนังสือไทยอีกหลายเล่ม ได้รับพระราชทานเหรียญดุษฎีมาลาเข็มศิลปวิทยา เป็นที่หมายว่าเป็นผู้มีความรู้พิเศษ ต่อมาได้เลื่อนบรรดาศักดิ์เป็น "พระยาศรีสุนทรโวหาร ญาณปรีชามาตย์ บรมนารถนิตยภักดี พิริยพาหะ"

ค.ศ. ๑๘๘๓ (พ.ศ. ๒๔๒๖) เป็นพระอาจารย์ถวายอักษรสมเด็จเจ้าฟ้ามหาวชิรุณหิศ สมเด็จเจ้าฟ้ามหาวชิราวุธ สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอเจ้าฟ้าและพระเจ้าลูกยาเธออีกหลายพระองค์ นอกจากงานที่กล่าวมาแล้วยังมีงานในหน้าที่อื่น ๆ อีก เช่น เป็นองคมนตรีที่ปรึกษาราชการแผ่นดิน เลขานุการสภาที่ปรึกษาราชการแผ่นดินและเลขานุการองคมนตรีสภา กรรมการสอบไล่หนังสือไทยชั้นสูง กรรมการหอพระสมุดวชิรญาณ กรรมการจัดพิมพ์พระไตรปิฎก ท่านมีผลงานนิพนธ์รวม ๓๓ เรื่อง

พระยาศรีสุนทรโวหาร (น้อย) สมรสกับคุณหญิงแย้ม มีบุตรธิดา ๖ คน

ค.ศ. ๑๘๙๑ (พ.ศ. ๒๔๓๔) ท่านป่วยด้วยโรคชราและถึงแก่อนิจกรรมเมื่อวันที่ ๑๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๓๔ สิริอายุ ๖๙ ปี

ค.ศ. ๑๘๙๕ (พ.ศ. ๒๔๓๘) พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินพระราชทานเพลิงศพในวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๓๘ ที่วัดสเกษ (วัดสระเกศราชวรมหาวิหาร)

ท่านได้รับคำยกย่องดังนี้

"ศาลฎีกาในเรื่องหนังสือไทย" โดยพระราชวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้ารัชนีแจ่มจรัส กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ (น.ม.ส.)

"จินตกวีชั้นสูง" โดยสมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส

"ปราชญ์ภาษาไทย" โดยคนทั่วไปในยุคหลัง

ผลงานนิพนธ์ของพระยาศรีสุนทรโวหาร (น้อย อาจารยางกูร)

๑. หนังสือแบบเรียนภาษาไทย

๑.๑ หนังสือแบบเรียนหลวง

๑) มูลบทบรรพกิจ (เป็นการสอนเขียนสอนอ่านเบื้องต้นเริ่มจากพยัญชนะ)

๒) วาหนิติ์นิกร (เป็นเรื่องอักษรนำ)

๓) อักษรประโยค (เป็นเรื่องว่าด้วยการควบกล้ำ)

๔) สังโยคพิธาน (เป็นการประมวลคำที่ใช้ในมาตรา แม่ กน กก กด กบ)

๕) ไวพจน์พิจารณ์ (คำพ้องรูป พ้องเสียง)

๖) พิศาลการันต์ (เป็นเรื่องตัวการันต์ต่าง ๆ)

๑.๒ หนังสือเสริมแบบเรียนภาษาไทย

๑) อนันตวิภาค (อธิบายศัพท์ต่าง ๆ มีศัพท์โบราณ เขมร ชวา บาลี แผลง ราชาศัพท์ เป็นต้น)

๒) เขมรากษรมาลา (เป็นแบบหนังสือขอม)

๓) นิติสารสาธก (กล่าวถึงแบบเรียนภาษาไทยของท่าน)

๔) อุไภยพจน์ (คำพ้องรูป พ้องเสียง)

๕) ปกีระณำพจนาดถ์ (คำกลอนสุภาพ ๑๐๑ บท ไม่เรียงกัน อธิบายศัพท์ต่าง ๆ คำพ้องเสียง พ้องรูป)

๖) ไวพจน์ประพันธ์ (คำพ้องรูป พ้องเสียง)

๗) สังโยคพิธานแปล

๘) วิธีสอนหนังสือไทย (ลักษณะวิธีสอนเรียนหนังสือไทย)

๙) พรรณพฤกษา (รวบรวมชื่อพืชพรรณต่าง ๆ พันธุ์มะม่วง พันธุ์ทุเรียน)

๑๐) สัตวาภิธาน (รวบรวมชื่อสัตว์ต่าง ๆ)

๑๑) สยามสาธก (รวมศัพท์ภาษามคธที่ใช้ในภาษาไทย)

๑๒) วรรณสาทิศ (รวมศัพท์ภาษามคธที่ใช้ในภาษาไทย)

๒. ผลงานอื่นและผลงานร่วม

๒.๑ หนังสือประเภทสุภาษิต

๑) วชิรญาณสุภาษิต

๒) โคลงสุภาสิตเจ้านาย

๓) โคลงพิพิธพากย์

๔) โคลงอุภัยพากย์

๕) วรรณพฤติคำฉันท์

แนวทางการจัดพิธีทางศาสนา
เฉลิมฉลองเนื่องในวาระครบรอบ ๒๐๐ ปีชาตกาล พระยาศรีสุนทรโวหาร (น้อย อาจารยางกูร)
บุคคลสำคัญของโลก ด้านการศึกษา และวัฒนธรรม

.....

จังหวัด ทุกจังหวัด ทั่วประเทศมอบหมายให้สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด ดำเนินการ ดังนี้

๑. จังหวัดฉะเชิงเทรา (จังหวัดเจ้าภาพ) จัดพิธีสักการะพระยาศรีสุนทรโวหาร (น้อย อาจารยางกูร) พิธีทางศาสนา เพื่อเฉลิมฉลองเนื่องในวาระครบรอบ ๒๐๐ ปีชาตกาล พระยาศรีสุนทรโวหาร (น้อย อาจารยางกูร) บุคคลสำคัญของโลก ด้านการศึกษา และวัฒนธรรม ในวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๖๕ ดังนี้

๑) จัดพิธีสักการะพระยาศรีสุนทรโวหาร (น้อย อาจารยางกูร) ณ บริเวณอนุสาวรีย์พระยาศรีสุนทรโวหาร (น้อย อาจารยางกูร) โดยมีรายละเอียดกิจกรรม ดังนี้

- พิธีวางพานพุ่มสักการะเบื้องหน้าอนุสาวรีย์พระยาศรีสุนทรโวหาร (น้อย อาจารยางกูร)
- การแสดงศิลปวัฒนธรรมเชิดชูเกียรติพระยาศรีสุนทรโวหาร (น้อย อาจารยางกูร)

๒) จัดพิธีทางศาสนา เพื่อเฉลิมฉลอง ๒๐๐ ปีชาตกาล พระยาศรีสุนทรโวหาร (น้อย อาจารยางกูร) ณ วัดโสธรวราราม วรวิหาร โดยมีรายละเอียดกิจกรรม ดังนี้

- พิธีทำบุญและสวดเจริญพระพุทธมนต์
- จัดตั้งโต๊ะหมู่สักการะพระยาศรีสุนทรโวหาร (น้อย อาจารยางกูร)
- กล่าวบทประพันธ์สดุดีพระยาศรีสุนทรโวหาร (น้อย อาจารยางกูร) โดยผู้ว่าราชการจังหวัดฉะเชิงเทรา

๓) จัดนิทรรศการประวัติและผลงานพระยาศรีสุนทรโวหาร (น้อย อาจารยางกูร)

๒. จังหวัดอื่น ๆ ทั่วประเทศ ขอความร่วมมือสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด ดำเนินการ ดังนี้

๑) เผยแพร่ประวัติและผลงานพระยาศรีสุนทรโวหาร (น้อย อาจารยางกูร) ด้วยสื่อต่างๆ ในท้องถิ่น สื่อออนไลน์ของหน่วยงาน เพื่อเชิดชูเกียรติและสร้างการรับรู้เนื่องในวาระครบรอบ ๒๐๐ ปีชาตกาล พระยาศรีสุนทรโวหาร (น้อย อาจารยางกูร) บุคคลสำคัญของโลก ด้านการศึกษา และวัฒนธรรม

๒) จัดพิธีทางศาสนา โดยร่วมกับวัดที่มีความพร้อมในพื้นที่ อย่างน้อย ๑ วัด เพื่อเฉลิมฉลอง ๒๐๐ ปีชาตกาล พระยาศรีสุนทรโวหาร (น้อย อาจารยางกูร) บุคคลสำคัญของโลก ด้านการศึกษา และวัฒนธรรม ตามความเหมาะสมของแต่ละจังหวัด (ดำเนินการช่วงระยะเวลาเดือนพฤษภาคม-สิงหาคม ๒๕๖๕) ทั้งนี้ ในการจัดพิธีทางศาสนา เพื่อเฉลิมฉลองฯ ให้มีการจัดตั้งโต๊ะหมู่สักการะพระยาศรีสุนทรโวหาร (น้อย อาจารยางกูร) และพร้อมนี้ได้แนบภาพถ่ายพระยาศรีสุนทรโวหาร (น้อย อาจารยางกูร) มาด้วยแล้ว ตามคิวอาร์โค้ดด้านล่างนี้

๓) จัดส่งรายงานผลการดำเนินงานจัดพิธีทางศาสนาฯ พร้อมภาพถ่าย ให้จังหวัดฉะเชิงเทรา ภายในวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๕ เพื่อรวบรวมรายงานผลการจัดกิจกรรมภาพรวมทั่วประเทศให้องค์การยูเนสโกทราบในลำดับต่อไป โดยจัดส่งแบบรายงานฯ ได้ที่สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดฉะเชิงเทรา ศาลากลางจังหวัดฉะเชิงเทรา ถนนเรืองวุฒิ ตำบลหน้าเมือง อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา หรือทางเมล์ racpg1@gmail.com

ผู้ประสานงาน ได้แก่ นางสาวสรมน ศรีขวนะ นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการ หมายเลขโทรศัพท์ ๐๙ ๔๗๙๘ ๒๖๑๔

ประวัติและผลงานพระยาศรีฯ

รูปพระยาศรีสุนทรโวหารฯ

แบบรายงานฯ

แบบรายงาน

การจัดพิธีทางศาสนาเพื่อเฉลิมฉลอง ๒๐๐ ปีชาตกาล พระยาศรีสุนทรโวหาร (น้อย อาจารยางกูร) บุคคลสำคัญของโลก ด้านการศึกษา และวัฒนธรรม

****

๑. ชื่อหน่วยงาน

.....

.....

๒. ชื่อโครงการ/กิจกรรม

.....

.....

๓. ระยะเวลาดำเนินการ

.....

.....

๔. สถานที่ดำเนินการ

.....

.....

๔. รายละเอียดการจัดกิจกรรม

๑. .....

๒. .....

๓. .....

๔. .....

๕. .....

๖. .....

๕. จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม จำนวน ..... คน

๖. งบประมาณ/แหล่งงบประมาณ

.....

.....

๗. ผู้รับผิดชอบโครงการ

.....

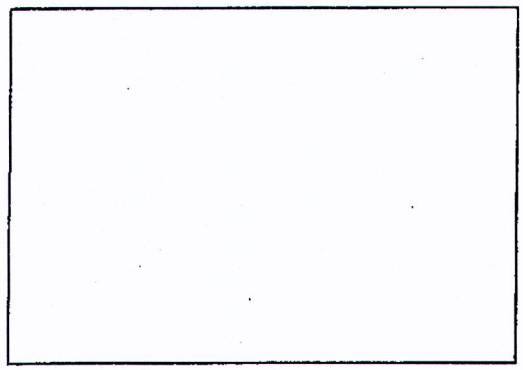
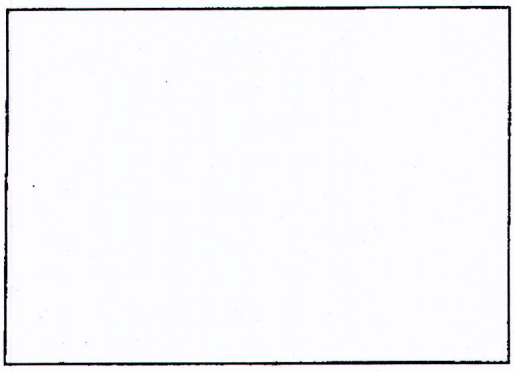
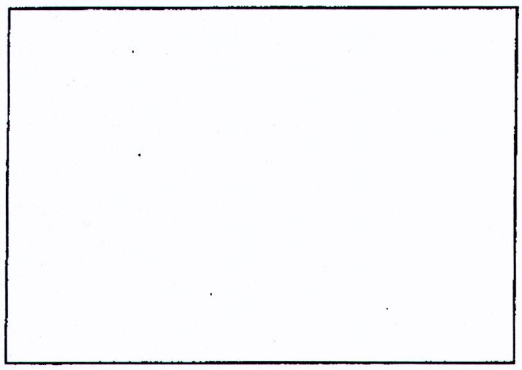
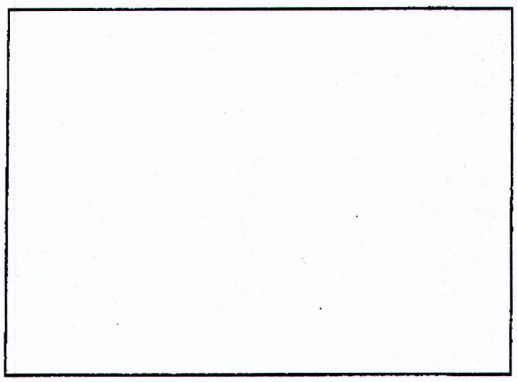
.....

๘. หน่วยงาน/องค์กร/เครือข่าย ที่สนับสนุน และเข้าร่วม

.....

.....

๙. รูปภาพกิจกรรม

ลงชื่อ .....ผู้รายงาน

(.....)

ตำแหน่ง.....